

Klopt dit wel?

Met meerkeuzevragen kun je alleen reproductie toetsen

■ Evelyn van de Veen

Evelyn van de Veen verzorgt cursussen didactiek en toetsing in het Hoger Onderwijs (www.evandeveen.nl).
Email evelyn@evandeveen.nl.

■ Jackelien ter Burg

Jackelien ter Burg is werkzaam als freelance toetsdeskundige en redactielid van het tijdschrift Examens.
E-mail jackelien@toetsrealisatie.nl

Een meerkeuzevraag is een gesloten vraagvorm waarbij kandidaten een antwoord kiezen uit een aantal gegeven antwoorden. Een van de grote voordelen van meerkeuzevragen is dat ze elektronisch te verwerken zijn en dus goed bruikbaar in een itembank, in het geval van een groot aantal kandidaten of als de uitslag snel beschikbaar moet zijn. Bovendien kost het minder tijd om een meerkeuzevraag dan een open vraag te beantwoorden, waardoor er een groter aantal vragen gesteld kan worden. Dit is in de meeste gevallen goed voor zowel de validiteit als de betrouwbaarheid van een toets.

Een veel gehoord bezwaar is dat meerkeuzevragen alleen geschikt zouden zijn om te toetsen of de kandidaat iets onthouden heeft, reproductie van kennis, en niet of de kandidaat iets begrepen heeft of inzicht in de materie heeft. Uit een onderzoek van de Landelijke studentenvakbond blijkt dat veel studenten meerkeuzetoetsen vooral een geheugentest vinden en meerkeuzetoetsen kwalificeren als 'onacademisch' (LSVb en Bureau ICE, 2014).

Juist of onjuist?

Het feit dat de kandidaat een antwoord selecteert uit een rijtje mogelijkheden, zegt niets over de denkstappen die hij moet zetten om tot zijn antwoord te komen. Onderwijs- en toetsdeskundige Wijnen gebruikte hiervoor het voorbeeld van de trouwceremonie; de vraag aan bruid en

bruidegom ‘wat is hierop uw antwoord’ biedt ook slechts keuze uit twee mogelijkheden, maar daar zijn heel wat overwegingen aan voorafgegaan (Cluijtmans). In principe kan een gesloten vraag net zoveel denkwerk van de kandidaat vragen als een open vraag. Ga maar na: een ingewikkeld denkproces wordt niet gemakkelijker als er drie of vier oplossingen staan waaruit gekozen moet worden, mits alle antwoordopties op het eerste gezicht even waarschijnlijk zijn. Voorbeelden van meerkeuzevragen die het nodige vergen van zowel kennis als redeneervermogen zijn de vragen van de jaarlijkse nationale wetenschapsquiz. Bijvoorbeeld de eerste vraag uit de editie van 2015 (VPRO):

Als je Spa rood in een glas giet waar je net witte wijn uit gedronken hebt, zie je geen bubbels. Hoe komt dat?

- A. Doordat CO₂ beter oplost in alcohol dan in water.
- B. Doordat de alcohol in de oneffenheden van het glas gaat zitten.
- C. Doordat de viscositeit van wijn groter is dan die van water.

Denk ook aan vragen waarin de stof gerelateerd wordt aan concrete situaties die niet rechtstreeks uit het boek komen, zoals een beschrijving uit de beroepspraktijk, schema's, grafieken en tabellen of een artikel.

Dan maar alles met meerkeuzevragen?

Meerkeuzevragen zijn zeker niet voor alle toetsdoelen geschikt. Meerkeuzevragen lenen zich minder voor het toetsen van zaken als creativiteit, eigen mening of schrijfvaardigheid. Ook als de denk- of tussenstappen belangrijker zijn dan

het antwoord zelf, kun je beter voor een andere vraagvorm kiezen. Daarnaast kun je met een meerkeuzevraag niet toetsen of de kandidaat het antwoord zelf kan produceren. Voor het toetsen van bijvoorbeeld de actieve woordenschat kun je daarom beter kort-antwoord vragen gebruiken.

Een betere stelling: met meerkeuzevragen kun je meer dan alleen reproductie toetsen. ■

Meer lezen?

- Berk, R.A. (1996). A Consumer's Guide to Multiple-Choice Item Formats That Measure Complex Cognitive Outcomes (or What to Use When Bad Things Happen to Good Certification Testing Programs) (http://images.pearsonassessments.com/images/NES_Publications/1996_12Berk_368_1.pdf)
- LSVb en Bureau ICE (2014). Toetsing in het hoger onderwijs. Percepties van studenten over toetsing in het hoger onderwijs.
- Cluijtmans, <http://www.nvexamens.nl/nieuws/nvenieuws/209-een-leermeester-met-gewone-woorden.html>
- Milius, J. (2007). Schriftelijk tentamineren. Een draaiboek voor docenten in het hoger onderwijs. Utrecht: Universiteit Utrecht (Ivlos)
- Molkenboer, H. (2015) Toetsen volgens de toetscyclus, deel 1, Enschede: Bureau voor Toetsen & Beoordelen
- Sabbe, E. en Lesage, E (2012). Meerkeuze-toetsen. Praktische handleiding voor leerkrachten en docenten. Apeldoorn: Garant-Uitgevers n.v.
- Vpro (2015). De vragen van de Nationale Wetenschapsquiz 2015. <http://www.vpro.nl/programmas/nwq/2015/Vragen.html>